

ТРАНСКОРДОННИЙ АСПЕКТ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Багнюк Інна Володимирівна

здобувач 3-го року навчання

Науковий керівник:

Бельо Людмила Юріївна

старший викладач

Національний університет «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

Вступ. Транскордонний аспект аліментних зобов'язань є актуальною проблемою в сучасному світі, особливо це проявляється в умовах світової глобалізації та інтеграції. Треба зазначити, що ускладнюючими факторами щодо стягнення аліментів за кордоном є різниця в сімейному та процесуальному законодавстві окремих країн, а також мовні особливості щодо оформлення тих чи інших необхідних документів. Однак наразі вирішення даних проблем можна назвати не тільки можливим, але й ще ефективним, і досягається це завдяки врегульованості транскордонних аспектів аліментних зобов'язань міжнародним правом та двосторонніми угодами між державами.

Мета роботи. Важливо розглянути основні аспекти стягнення аліментів з-за кордону, включаючи такі категорії, як правовий статус міжнародних нормативно-правових актів, процедури стягнення аліментів у разі існування судового рішення по справі або й без нього, а також особливості, що передбачені регіональними угодами та значно полегшують процес стягнення аліментів у міжнародному просторі.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження слугували міжнародні та національні нормативні акти, а також вітчизняна наукова література. В процесі написання роботи були використані методи системно-структурного та логічного аналізів, синтез та метод узагальнення.

Результати та обговорення. Сьогодні, коли простежується тенденція до інтеграційних процесів серед міжнародного співтовариства, особливо злободенними стають питання перетинання сімейними зв'язками національних

кордонів. Саме тому аспект регулювання аліментних зобов'язань у міжнародному просторі виявляється досить актуальним. Аліменти, як правова категорія, хоча і надають матеріальну підтримку для дітей або колишніх членів сім'ї, але, на жаль, можуть становити складність у випадку їхнього транскордонного характеру. У цьому контексті вивчення та регулювання аліментів з-за кордону набуває все більшого значення як для правозахисників, так і для сімейних юристів та урядових органів.

Питання транскордонного регулювання аліментних зобов'язань хоча й наразі в умовах глобалізації має особливо актуальне означення, проте міжнародне співтовариство почало турбуватися з цього приводу ще в минулому столітті. Зокрема, у 1956 році було прийнято важливий нормативний документ, що є основним джерелом регулювання аліментних відносин у міжнародному приватному праві, і, до речі, ратифікований Україною – Конвенція ООН про стягнення аліментів за кордоном. Конвенція встановлює стандарти та процедури для розгляду та виконання аліментарних вимог у міжнародному контексті через спеціально уповноважені органи в кожній країні, а також надає механізми для ефективного стягнення аліментів через кордони та сприяє вирішенню складнощів, пов'язаних з транскордонними аліментарними зобов'язаннями [1].

Ще одним важливим документом, що регулює аліментні відносини з іноземним елементом є Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання 2007 року. Так, даною Конвенцією передбачено наділення центральних органів державної влади повноваженнями щодо вирішення аліментних питань з міжнародним характером на безоплатній основі [2]. Особливим аспектом даного нормативного акту є його гнучкість. Зокрема, передбачено, що держави можуть регулювати віковий критерій щодо сплати аліментів на дітей: Норвегія передбачила 25-річний вік дитини, Албанія погодилася на таку цифру за умови відвідування дитиною вищого навчального закладу, а ось Україна знизилася граничний вік до 18 років [3, с. 168].

Таким чином, можемо говорити про те, що питання сплати аліментів

закордону наразі є достатньо врегульованим на міжнародному рівні. До того ж, Україна як держава, яка схильна до еміграції населення, досить вдало та всебічно, на нашу думку, врегулювала процедури щодо стягнення аліментів з відповідача, що знаходиться в іншій країні. Так, наприклад, зробити це можна двома способами:

1. Шляхом подання клопотання щодо виконання рішення суду України про стягнення аліментів (адже рішення українських судів можуть виконуватися закордоном, але на це потрібен дозвіл відповідної держави);

2. За допомогою заяви про встановлення рішення щодо аліментів (у випадку, коли немає судового рішення у даній справі).

Задля вжиття даних процедур позивач/заявник звертається з заявою або клопотанням та доданим переліком необхідних документів до територіальних органів Міністерства юстиції України.

Заява про стягнення аліментів за кордоном має містити наступні відомості: повне ім'я, громадянство, дата народження, місце проживання, місце роботи відповідача, його фотокартку, а також відомості про його сімейні та фінансові обставини, інформація про особу, на користь якої стягуватимуться аліменти, підстави для сплати аліментів та реквізити для переказі коштів.

Якщо наявне судове рішення, прийняте в Україні, то необхідно скласти клопотання про визнання і виконання рішення про сплату аліментів, до якого додати копію даного рішення, довідку про набрання ним чинності, довідку про невиконання цього рішення, довідку про належне повідомлення позивача про судові засідання та журнал судового засідання, фотокартку відповідача [4].

В даному аспекті особливо корисними є положення, що передбачені вищезгаданою Конвенцією 1956 року, а саме щодо можливість завірення таких документів лише перекладачем або бюро перекладів. Таким чином, набагато спрощується процес подання заяви або клопотання без необхідності нотаріального завірення, консульської легалізації та засвідчення перекладів апостилом [1].

Важливими у питанні міжнародних аліментних зобов'язань є договори

про міжнародну правову допомогу, які можуть не тільки значно спростити процес стягнення аліментів з-за кордону, а ще й надавати додаткові пільги. Так, наприклад, у Договорі між Україною та Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах, зазначено додаткові умови щодо використання законодавства окремої держави задля уникнення спорів про юрисдикцію: якщо стягуються аліменти на дитину, то застосовується закон тієї держави, громадянином якої є дитина; в інших справах щодо аліментів – закон тієї країни, на території якої проживає особа, що порушує клопотання. Також необхідно відмітити положення даного договору про те, що Україна та Польща на основі взаємності надають громадянам один одного звільнення від сплати судових витрат у випадках, передбачених законодавством [5].

Потрібно відмітити, що вищезгадані нормативно-правові документи є ситуаційними. Це означає, що вони за своїм призначенням не можуть чітко окреслити питання щодо стягнення аліментів за кордоном, оскільки кожна справа з транскордонним характером потребує індивідуальної конкретизації [6, с. 413]. Саме тому треба зазначити, що під час вирішення аліментних питань у міжнародному просторі, важливо спиратися не тільки на міжнародні акти, але й враховувати особливості законодавства держави кожної сторони (наприклад, щодо підстав звільнення від сплати судового збору, або ж щодо факторів, які враховуються при визначенні розміру аліментів) та наявність двосторонніх договорів, які можуть визначати юрисдикцію органів тієї чи іншої держави, мову подання документів тощо.

Висновки. Таким чином, хоча й питання стягнення аліментів з-за кордону здається юридично складним процесом, проте наявність міжнародних конвенцій, двосторонніх договорів, а також інструкцій у національному законодавстві, наразі дозволила ефективно вирішувати цю проблему. Важливо відмітити, що кожна ситуація потребує індивідуального підходу, при якому потрібно враховувати ряд важливих факторів: особливості законодавства кожної держави, встановлення юрисдикції компетентних органів, обрання

правильної форми (клопотання або заява) тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція про стягнення аліментів за кордоном: Конвенція ООН від 20.06.1956 р. № 995_425. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_425#Text.
2. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання: Конвенція ООН від 23.11.2007 р. № 995_112. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_112#Text.
3. Заставна О. Регулювання аліментних відносин у транскордонному просторі. *Юридичний вісник*. № 1. 2021 р. С. 166-173.
4. Стягнення аліментів із-за кордону: покрокова інструкція. URL: <https://minjust.gov.ua/m/styagnennya-alimentiv-iz-za-kordonu-pokroкова-instruktsiya>.
5. Договір між Україною та Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах: Договір від 24.05.1993 р. № 616_174. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text.
6. Муляр Г.В., Шуст Г.П., Бабич В.А. Особливості законодавчого регулювання аліментних зобов'язань та стягнення аліментів на утримання дитини із-за кордону у період дії воєнного стану в Україні. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. № 14 (28). 2023 р. С. 407-415.